

Nr 131.

Godkänd av första kammaren den 28 maj 1915.
Godkänd av andra kammaren den 28 maj 1915.

Riksdagens skrivelse till Konungen angående regleringen av utgifter för kapitalökning i avseende å de till civildepartementet hörande affärsdrivande verken.

(Statsutskottets utlåtanden nr 10, 12, 24, 56, 83 och 84.)

Till Konungen.

I avseende å regleringen av utgifterna för kapitalökning, i vad angår de till civildepartementet hörande affärsdrivande verken, får riksdagen för Eders Kungl. Maj:t anmäla följande beslut.

Postverket.

1:o) I den till riksdagen den 14 januari 1915 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt statsrådsprotokoll över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att för inköp av inventarier för postverkets behov för år 1916 anvisa 350,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1915 av tillgängliga medel utanordna 175,000 kronor.

För ifrågavarande ändamål har för år 1915 anvisats ett belopp av 300,000 kronor, vadan Eders Kungl. Maj:ts föreliggande förslag innebär en höjning av detta anslag med 50,000 kronor. Anslagshöjningen be-

tingas i första hand därav, att ett flertal nya postkontorslokaler under år 1916 komma att tagas i anspråk, föranledande kostnader för möblering och inredning. Ökning av anslagsbeloppet är jämväl erforderlig, för att man i önskvärd utsträckning skall kunna bedriva en fortsatt anskaffning dels av vissa tekniska och mekaniska hjälpmedel i det postala arbetet, dels ock av ytterligare ett antal postautomobiler.

Vad särskilt den ifrågasatta automobilanskaffningen angår, inhämtas av statsrådsprotokollet, att den erfarenhet, som numera vunnits angående dessa fordons lämplighet för posttransporter, givit vid handen, att automobiler med fördel kunna användas härtill, även där terrängförhållandena äro mindre gynnsamma. Begagnandet av automobiler för detta ändamål har också lämnat ett ekonomiskt fördelaktigt resultat.

Riksdagen har för inköp av *inventarier för postverkets behov* för år 1916 anvisat 350,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1915 av tillgängliga medel utanordna 175,000 kronor.

2:o) Eders Kungl. Maj:t har vidare föreslagit riksdagen att *dels* av det av riksdagen för uppförande å den ännu icke för centralpostkontoret i Stockholm disponerade delen av postverkets tomt inom kvarteret Rid-daren i Stockholm, efter rivning av därå uppförda byggnader, av en tillbyggnad samt för vidtagande i sammanhang därmed av vissa förändringar å den nuvarande posthusbyggnaden i samma kvarter beviljade anslaget av 960,000 kronor för år 1916 anvisa ett belopp av 300,000 kronor med rätt för Eders Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1915 av tillgängliga medel utanordna 100,000 kronor; *dels* medgiva, att för postverkets räkning må inköpas ett område om 1,133,43 kvadratmeter av den riksbanken tillhöriga s. k. tyghustomten i Kristianstad för en köpeskilling, ej överstigande 113,343 kronor 50 öre, samt för inköp av sagda område och påbörjande av byggnadsarbeten å ett posthus därå för år 1916 anvisa ett anslag av 165,000 kronor; *dels ock* för gäldande av en del av köpeskillingen, 711,304 kronor 31 öre, för det för postverkets räkning inköpta område om 5,583,1 kvadratmeter av tomten nr 67 A i Göteborgs stads tolfte rote för år 1916 anvisa ett anslag av 200,000 kronor.

Vidkommande tillbyggnaden av centralposthuset i Stockholm inhämtas av statsrådsprotokollet, att generalpoststyrelsen ifrågasatt, att jämväl den två trappor upp i tillbyggnaden belägna våningen, vilken jämte våningen tre trappor upp förut beräknats kunna tills vidare uthyras, omedelbart skulle tagas i anspråk för postverkets räkning för

beredande av erforderligt utrymme åt paket- och tidningsexpeditionerna. Såsom ersättning kan, enligt generalpoststyrelsen, lätteligen anordnas motsvarande utrymme i vindsvåningen, allenast genom att denna våning gives en något större höjd. Denna förändring skulle icke behöva draga någon egentligen ökad byggnadskostnad; merkostnaden komme att inskränka sig till utgifterna för själva inredningsarbetena, och dessa kostnader komma enligt styrelsens beräkning icke att uppgå till något större belopp, högst 40,000 à 50,000 kronor. Den nya vindsvåningen skulle, därest den ansåges böra inredas i samband med byggnadsföretaget, lämpa sig lika väl som våningen därunder för vare sig något statens behov, exempelvis lokal för centralt ämbetsverk, eller för uthyrning till affärs- eller andra lägenheter åt enskilda.

I likhet med departementschefen har riksdagen intet att erinra mot ifrågavarande ändringsförslag. Något beslut om utbyggnad av vindsvåningen lärer emellertid för närvarande icke vara påkallat.

Beträffande förslaget om uppförande av posthus i Kristianstad får riksdagen till en början erinra om följande.

År 1911 medgav riksdagen att, för beredande av erforderlig byggnadsplats i Kristianstad åt riksbanken och postverket, den västra delen av den kronan tillhöriga, åt Vendes artilleriregemente upplåtna s. k. tyghustomten i Kristianstad finge överlätas till riksbanken mot en köpeskilling, beräknad efter 100 kronor kvadratmetern. Sedan Eders Kungl. Maj:t lämnat sitt samtycke till tomtöverlåtelsen i fråga och fullmäktige i riksbanken med arméförvaltningen träffat erforderligt avtal om överlåtelsen, övergick tomtens, vars areal är 2,266,87 kvadratmeter, till riksbanken mot en köpeskilling av 226,687 kronor. 1913 års riksdag beslöt därefter, att å södra delen av ifrågavarande tomt skulle uppföras en byggnad med lokaler för riksbanken.

I enlighet med förutsättningarna för riksdagens berörda beslut är den norra hälften av tyghustomten i Kristianstad reserverad för en byggnad för postkontoret i staden. Den i ärendet lämnade utredningen har synts riksdagen giva vid handen, att det lokalutrymme, som för närvarande står postkontoret till buds, är så knappt tillmätt, att man ej längre torde böra uppskjuta att fatta beslut om uppförande av posthusbyggnad.

Det beräknade kostnadsbeloppet, 198,000 kronor, har med hänsyn å ena sidan till den hyresavkastning, som byggnaden beräknas komma att giva, samt å andra sidan till det förhållandet, att posthusbyggnaden måste uppföras i en stil harmonierande med bankbyggnaden, på grund varav svårighet uppstått att på mest ekonomiska sätt utnyttja tomtutrymmet, icke givit riksdagen anledning till erinran.

Vidkommande slutligen Eders Kungl. Maj:ts förslag, att av den resterande köpeskillingen för posthustomten i Göteborg, 461,304 kronor 31 öre, vilket belopp skall erläggas den 2 januari 1917, 200,000 kronor måtte uppföras å 1916 års riksstat, har riksdagen icke funnit skäl till anmärkning.

Då riksdagen ej heller i övrigt haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, har riksdagen

dels av det för uppförande å den ännu icke för centralpostkontoret i Stockholm disponerade delen av postverkets tomt inom kvarteret Rid-daren i Stockholm av en tillbyggnad samt för vidtagande i sammanhang därmed av vissa förändringar å den nuvarande posthusbyggnaden i samma kvarter beviljade anslaget av 960,000 kronor för år 1916 anvisat ett belopp av 300,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1915 av tillgängliga medel utanordna 100,000 kronor;

dels medgivit, att för postverkets räkning må inköpas ett område om 1,133,43 kvadratmeter av den riksbanken tillhöriga s. k. tyghustomten i Kristianstad för en köpeskilling, ej överstigande 113,343 kronor 50 öre, samt för inköp av sagda område och påbörjande av byggnadsarbeten å ett posthus därå för år 1916 anvisat ett anslag av 165,000 kronor;

dels ock för gäldande av en del av köpeskillingen, 711,304 kronor 31 öre, för det för postverkets räkning inköpta område om 5,583,1 kvadratmeter av tomten nr 67 A i Göteborgs stads tolfte rote för år 1916 anvisat 200,000 kronor.

Telegrafverket.

3:o) I avseende å utgifterna för kapitalökning, i vad dessa angå telegrafverket, har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att *dels* medgiva att för telegrafverkets räkning må inköpas tomten nr 2 i kvarteret Draken i Uppsala för en köpeskilling av 85,000 kronor, och att å nämnda tomt må uppföras en telegrafstationsbyggnad för en kostnad, icke överstigande 300,000 kronor, samt att likaledes för telegrafverkets räkning må för en köpeskilling av 10,500 kronor inköpas en fastighet i Östavall, bestående av dels en lägenhet om 6 kvadratref, 5,64 kvadratstänger, avsöndrad från 10¹/₃ mål av Hålsnäset nr 1, dels lägenheten Fridhem nr 4 om 4,440 kvadratmeter, avsöndrad från Hålsnäset nr 1 om 9¹³/₁₆ mål, allt i Haverö socken av Västernorrlands län, *dels ock* för

år 1916 anvisa till inköp och bebyggande av fastigheter för telegrafverkets räkning ett anslag av 145,500 kronor.

Det under förevarande punkt av Eders Kungl. Maj:t äskade anslaget är avsett att användas på följande sätt:

för fortsättande av arbetet å telegrafstationsbyggnaden i Eskilstuna.....	kronor	35,000: —
» inköp av tomt och påbörjande av stationsbyggnad i Uppsala.....	»	100,000: —
» inköp av fastighet i Östavall	»	10,500: —
		<hr/>
	Summa kronor	145,500: —

Vad först angår det för fortsättande av arbetet å stationsbyggnaden i Eskilstuna för år 1916 begärda anslaget, har riksdagen funnit sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag.

Vidkommande därefter frågan om inköp av tomt samt uppförande av telegrafstationsbyggnad i Uppsala, synes det riksdagen vara ådaga-lagt, att de nu av telegrafverket disponerade, i riksbankshuset inrymda lokalerna icke lämna utrymme för de utvidgningar, som i anledning av den stegrade trafiken måste vidtagas. Verkställd utredning har vidare givit vid handen, att det ökade lokalbehovet icke lämpligen kan tillgodoses inom riksbankshuset. Det måste nämligen anses uteslutet att anordna de erforderliga nya lokalerna vare sig genom påbyggnad eller ombyggnad av detsamma, enär husets konstruktion ej synes utan dyrbara förstärkningar tillåta utvidgning genom anordnande av en ny, modern telefonstation. Fördens skull läser ingen annan utväg stå till buds än att inköpa ny tomt samt därå uppföra särskild telegrafstationsbyggnad.

Vad beträffar den till inköp föreslagna tomten, har riksdagen med hänsyn till dess förmånliga belägenhet icke funnit anledning till erinran mot det begärda priset, 85,000 kronor.

I fråga om förslaget rörande tomstens bebyggande har riksdagen icke kunnat undgå att finna utredningen härutinnan mindre fullständig. Emellertid har riksdagen, vars vederbörande utskott tagit del av vissa efter avgivandet av statsverkspropositionen utarbetade förslagsritningar till byggnaden, på grund av det trängande lokalbehovet ansett sig böra besluta byggnadens utförande. Den för byggnaden beräknade kostnaden, 300,000 kronor, har väl syntts riksdagen avsevärt hög, men då å ena sidan grundförhållandena i Uppsala äro sådana, att grundläggning bör ske å tomstens hela område, ehuru den byggnad, som nu är avsedd att uppföras, icke skulle upptaga mera än en del därav,

samt å andra sidan det för telegrafverket obehövligen utrymmet i bottenvåningen är avsett att användas till butikslokaler, vilka kunna förväntas inbringa en icke oväsentlig hyra, har riksdagen icke ansett sig böra göra någon erinran mot den verkställda beräkningen.

Eders Kungl. Maj:ts förslag att av byggnadskostnaden å 1916 års stat uppföra ett belopp av 15,000 kronor har riksdagen funnit sig böra bifalla.

Mot det föreslagna inköpet av fastighet i Östavall för beredande av bostäder åt den linjeförman, som förestår sjätte distriktets förråd, samt för de å samma plats sysselsatta telegrafarbetarne, har riksdagen icke haft något att erinra.

I enlighet med vad sålunda anförts har riksdagen,

dels medgivit, att för telegrafverkets räkning må inköpas tomten nr 2 i kvarteret Draken i *Uppsala* för en köpeskilling av 85,000 kronor och att å nämnda tomt må uppföras en telegrafstationsbyggnad för en kostnad icke överstigande 300,000 kronor;

dels medgivit, att för telegrafverkets räkning må för en köpeskilling av 10,500 kronor inköpas en fastighet i *Östavall*, bestående av *dels* en lägenhet om 6 kvadratrev 5,64 kvadratstänger, avsöndrad från 10 ¹/₃ mål av Hålsnäset nr 1, *dels* lägenheten Fridhem nr 4 om 4,440 kvadratmeter, avsöndrad från Hålsnäset nr 1 om 9 ¹³/₁₆ mål, allt i Haverö socken av Västernorrlands län;

dels ock anvisat för år 1916 till *inköp och bebyggande av fastigheter för telegrafverkets räkning* ett anslag av 145,500 kronor.

4:o) Såsom riksdagen i särskild skrivelse anmält, har riksdagen, i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen därom gjorda framställning för *fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende* för år 1916 anvisat ett anslag av 5,800,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1915 av tillgängliga medel utanordna beloppet.

Statens järnvägar.

5:o a) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att *dels* till utförande av nya byggnader och anläggningar vid statens trafikerade järnvägar anvisa för år 1916 ett belopp av 3,233,700 kronor med rätt för Eders Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1915 av tillgängliga medel utanordna ett belopp av 460,000 kronor; *dels ock* medgiva, att i statsrådsprotokollet över civilärenden den 14 januari 1915 omförmälda

områden vid Höganäs övre och nedre stationer må, efter medgivande av Eders Kungl. Maj:t i varje särskilt fall, avyttras och de vid försäljningen influtna medel gottskrivas statens järnvägars fond för inköp av mark vid järnvägsstationer.

Det av Eders Kungl. Maj:t för ifrågavarande ändamål äskade beloppet är avsett att fördelas på följande sätt:

för husbyggnader, boställshus	kronor	111,900: —
» » övriga hus	»	16,000: —
» spåranordningar	»	599,400: —
» övriga anläggningar	»	360,500: —
» större arbeten	»	695,900: —
» växel- och signalsäkerhetsanläggningar	»	800,000: —
» diverse arbeten	»	650,000: —
		Kronor 3,233,700: —

Vad först husbyggnaderna angår, hava kostnaderna för den föreslagna banmästarstugan vid Kopparåsen samt de ifrågasatta bostadshusen för verkstadspersonalen vid Notviken synts riksdagen väl höga. Vad särskilt beträffar banmästarstugan vid Kopparåsen, som beräknats kosta 12,500 kronor, är emellertid att märka, att å vinden finnes utrymme för en lägenhet om ett rum och kök, vilken lägenhet vid framdeles förefallande behov kan iuredeas. I fråga om såväl nämnda banmästarstuga som ock de föreslagna bostadshusen vid Notviken gäller för övrigt, att husbyggnaderna i de nordligaste delarna av landet av olika orsaker visat sig vara avsevärt — ända till tjugo procent — dyrare än längre söderut. Vid nu angivna förhållanden har riksdagen icke ansett sig böra ifrågasätta någon sänkning av de för ifrågavarande byggnader beräknade beloppen. Vidkommande Eders Kungl. Maj:ts i övrigt för husbyggnader gjorda äskanden har riksdagen icke funnit anledning till anmärkning.

I avseende å de för spåranordningar äskade anslagen har riksdagen icke haft annat att erinra, än att den till en kostnad av 56,000 kronor beräknade anläggningen av tågmötesplats vid Kortebo, mellan Jönköpings och Bankeryds stationer, synes med hänsyn såväl till det ej synnerligen långa avståndet mellan nämnda båda stationer som till det jämförelsevis ringa tågantalet å ifrågavarande bansträcka, kunna utan större olägenhet anstå till ett kommande år.

Mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, i vad angår under rubriken »övriga anläggningar» upptagna arbeten, har riksdagen icke haft något att erinra.

Under gruppen »större arbeten» har Eders Kungl. Maj:t bland annat begärt ett anslag av 187,000 kronor för anordnande i Örnsköldsvik av kaj för kolemtagning samt upplagsplats för stenkol. Riksdagen har väl funnit goda skäl vara förebragta för vidtagande av förbättrade anordningar i berörda avseende, men då något tvingande behov att innevarande år anvisa medel för anläggningarnas utförande icke synes föreligga, har riksdagen icke ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts framställning i förevarande del.

Mot vad Eders Kungl. Maj:t i övrigt under rubriken »större arbeten» föreslagit har riksdagen ej funnit skäl till anmärkning liksom ej heller i fråga om äskandena av medel för växel- och signalsäkerhetsanläggningar samt diverse arbeten.

Med de av riksdagen vidtagna nedsättningar, tillhoppa 243,000 kronor, i Eders Kungl. Maj:ts anslagsäskanden kommer anslaget till utförande av nya byggnader och anläggningar vid de trafikerade järnvägarna att utgå med 2,990,700 kronor. I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag torde av detta belopp böra under år 1915 förskottsvis utgå 460,000 kronor.

Mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, att riksdagen måtte medgiva, att de områden vid Höganäs övre och nedre stationer, vilka genom den beslutade sammanslagningen av dessa båda stationer bliva för statens järnvägar obehövlige, måtte få, efter Eders Kungl. Maj:ts medgivande i varje särskilt fall, avyttras och de vid försäljningen influtna medlen gottskrivs statens järnvägars fond för inköp av mark vid järnvägsstationer, från vilken fond uttagits de medel, som erfordrats för likvidering av mark för den nya stationen, har riksdagen intet att erinra.

I enlighet med vad sålunda anförts, har riksdagen alltså dels till utförande av nya byggnader och anläggningar vid statens trafikerade järnvägar anvisat för år 1916 ett belopp av 2,990,700 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1915 av tillgängliga medel utanordna ett belopp av 460,000 kronor;

dels ock medgivit, att i statsrådsprotokollet över civilärenden den 14 januari 1915 omförmälda områden vid Höganäs övre och nedre stationer må, efter medgivande av Eders Kungl. Maj:t i varje särskilt fall, avyttras och de vid försäljningen influtna medel gottskrivs statens järnvägars fond för inköp av mark vid järnvägsstationer.

5:o b) I en till riksdagen avlåten proposition, nr 50, av den 5 mars 1915, har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen, att dels till vissa byggnader och anläggningar vid statens trafikerade

järnvägar för år 1916 anvisa ett belopp av 480,000 kronor; dels ock besluta, att det i statsverkspropositionen bland inkomsterna upptagna överskott av statens järnvägar skall höjas med 500,000 kronor eller till 22,500,000 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag om anvisande av medel för fullföljande av redan beslutade arbeten vid statens trafikerade järnvägar, nämligen dels vissa anläggningar vid centralverkstaden i Örebro, dels utvidgning av spårsystemet och uppförande av omlastningsskjul vid bangården i Hässleholm, dels ock ombyggnad och utvidgning av spårsystemet vid bangården i Norrköping, har riksdagen bifallit.

Vad därefter angår förslaget om höjning av det i statsverkspropositionen bland inkomsterna upptagna överskott av statens järnvägar med 500,000 kronor, anmäler riksdagen i särskild skrivelse sitt beslut.

Riksdagen har alltså i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition *för fortsättande av vissa byggnader och anläggningar vid statens trafikerade järnvägar* för år 1916 anvisat ett belopp av 480,000 kronor.

6:o) Eders Kungl. Maj:t har i statsverkspropositionen vidare föreslagit riksdagen att för inköp av mark, som erfordras för utvidgning av vissa järnvägsstationer, för år 1916 anvisa ett anslag, att utgå av lånemedel, av 400,000 kronor.

För ifrågavarande ändamål har å 1915 års riksstat anvisats ett belopp av 300,000 kronor. Riksdagen, som funnit behovet av den äskade anslagsökningen ådagalagt, har för *inköp av mark, som erfordras för utvidgning av vissa järnvägsstationer*, för år 1916 anvisat ett anslag av 400,000 kronor.

7:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att av det för utförandet av vissa förändringar av spårsystemet vid Centralstationen i Stockholm jämte därmed sammanhängande arbeten beviljade anslaget å 5,480,000 kronor för år 1916 anvisa, att utgå av lånemedel, 2,000,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel redan under år 1915 förskjuta 500,000 kronor.

Då riksdagen icke haft något att erinra mot vad Eders Kungl. Maj:t sålunda föreslagit, har riksdagen av det för utförandet av *vissa förändringar av spårsystemet vid Centralstationen i Stockholm jämte därmed sammanhängande arbeten* beviljade anslaget å 5,480,000 kronor för år 1916 anvisat 2,000,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel redan under år 1915 förskjuta 500,000 kronor.

8:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att för fortsättande av arbetena med ombyggnad av Malmö statsbangård för år 1916 anvisa, att utgå av lånemedel, ett belopp av 1,000,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1915 av tillgängliga medel utanordna 500,000 kronor.

I en inom riksdagen väckt motion har vidare föreslagits, att riksdagen, med bifall till av järnvägsstyrelsen gjord framställning, måtte till den i ombyggnad av bangården i Malmö ingående verkstadsanläggningen anvisa för år 1916 ett belopp av 1,000,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1915 av tillgängliga medel utanordna ett belopp av 500,000 kronor.

I enlighet med därom av Eders Kungl. Maj:t gjord framställning beviljade 1913 års riksdag för ombyggnad av Malmö statsbangård ett anslag av 6,166,000 kronor och anvisade därav för år 1914 ett belopp av 200,000 kronor. Därefter har 1914 års senare riksdag för år 1915 för ändamålet anvisat ett belopp av 1,000,000 kronor.

Vid fattandet av beslutet angående ombyggnaden av Malmö bangård beviljades icke något anslag för den förflyttning av statens järnvägars, inom det nuvarande bangårdsområdet belägna reparationsverkstäder, vilken förflyttning var en förutsättning för att själva bangårdsombyggnaden skulle kunna verkställas. Flyttningen av de nuvarande verkstäderna till den plats vid Östervärn, som därför avsetts, beräknades i 1913 års proposition angående bangårdsomläggningen medföra en kostnad av 1,400,000 kronor, vilket belopp skulle täckas av statens järnvägars förnyelsefond. För beredande i samband med flyttningen av erforderlig ökning av verkstadsutrymmet beräknades en kostnad av 1,000,000 kronor, som borde utgå av anslagsmedel. Sistnämnda belopp förutsattes komma att erfordras under 1916 eller 1917.

Nu har, såsom av statsrådsprotokollet inhämtas, järnvägsstyrelsen vid framställning av förslag om beredande av medel för fortsättande under år 1916 av bangårdsombyggnaden, vilket förslag av Eders Kungl. Maj:t upptagits, jämväl hemställt om anvisande av förenämnda för verkstadsanläggningens utförande erforderliga anslagsbelopp, 1,000,000 kronor, varav i förskott för år 1915 borde utanordnas 500,000 kronor. Sistnämnda förslag har departementschefen emellertid av statsfinansiella skäl icke ansett sig kunna förorda.

Mot Eders Kungl. Maj:ts förslag om anvisande för år 1916 av 1,000,000 kronor för fortsättande av arbetena med omläggning av Malmö statsbangård har riksdagen haft så mycket mindre att erinra, som det synts riksdagen i hög grad angeläget, att jämväl ombyggnaden av järnvägs-

verkstäderna i Malmö påbörjas inom den närmaste framtiden. Såsom i statsrådsprotokollet upplyses, har järnvägsstyrelsen uppgivit, att det enligt den utarbetade planen för bangårdsombyggnaden för spåranläggningarnas ändamålsenliga bedrivande är alldeles nödvändigt, att den nya verkstaden med det snaraste blir färdigställd, så att den gamla kan nedrivas. Den gamla verkstadens läge omöjliggör nämligen utläggande av nya tågspår samt erforderliga spårförbindningar till nya godsstationen och frilastspår m. m.

Därest anslag för verkstadsombyggnaden icke nu beviljas, kommer avslutandet av samtliga de med bangårdsomläggningen förenade arbetena att fördröjas minst ett år utöver den ursprungliga planen. Det synes riksdagen, att ett sådant frångående av planen bör, så vitt görligt är, undvikas. Då riksdagen funnit det vara möjligt att genom begränsningar av andra förhållandevis mindre trängande anslagskrav för statens järnvägar i det närmaste inbespara det belopp, som kan anses behöfligt för att verkstadsanläggningen skall kunna påbörjas med det snaraste, har riksdagen fördenskull funnit sig böra nu bevilja det för denna anläggning beräknade anslaget, 1,000,000 kronor, samt därav för år 1916 anvisa 600,000 kronor. Av sistnämnda belopp torde 500,000 kronor böra ställas till Eders Kungl. Maj:ts förfogande redan innevarande år.

I enlighet med vad sålunda anförts har riksdagen, med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning samt i anledning av ovanberörda motion,

dels för fortsättande av arbetena med ombyggnad av Malmö statsbangård för år 1916 anvisat ett belopp av 1,000,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1915 av tillgängliga medel utanordna 500,000 kronor;

dels ock för ombyggnad av statens järnvägars reparationsverkstäder i Malmö beviljat ett anslag av 1,000,000 kronor samt därav för år 1916 anvisat ett belopp av 600,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1915 av tillgängliga medel utanordna 500,000 kronor.

9:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att för fortsättande av arbetet med utläggande av ytterligare ett järnvägsspår mellan Norrköping och Mjölby för år 1916 anvisa, att utgå av lånemedel, ett belopp av 2,150,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel redan under år 1915 förskjuta 750,000 kronor.

Riksdagen har för fortsättande av arbetet med utläggande av ytterligare ett järnvägsspår mellan Norrköping och Mjölby för år 1916 anvisat ett belopp av 2,150,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel redan under år 1915 förskjuta 750,000 kronor.

10:o) Eders Kungl. Maj:t har under punkt 10 föreslagit riksdagen att *dels* för täckande av kostnaderna för inköp av de i statsrådsprotokollet över civilärenden den 14 januari 1915 omförmälda fastigheter för Södertälje för år 1916 bevilja ett anslag, att utgå av lånemedel, av högst 286,000 kronor med rätt för Eders Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1915 av tillgängliga medel utanordna nämnda belopp, *dels ock* medgiva, att järnvägsstyrelsen må, efter av Eders Kungl. Maj:t i varje särskilt fall givet bemyndigande, försälja de delar av samma fastigheter, som prövas ej kunna ifrågakomma att utnyttjas för statens järnvägars räkning, med skyldighet för styrelsen att till riksgäldskontoret inleverera genom sådan försäljning inflytande medel.

Såsom i den till 1912 års riksdag avlätna propositionen angående anslag för fortsättande av utläggning av ytterligare ett dubbelspår mellan Rönninge och Järna meddelades, hade ifrågavarande inköp under år 1910 av järnvägsstyrelsen verkställt för anskaffande av erforderlig mark för utförande av stationsanordningarna vid Södertälje enligt den vid sistnämnda års riksdag beslutade så kallade Glasbergalinjen. Beträffande sättet för reglerande av den värdeminskning — i propositionen upptagen till 142,000 kronor — som berörda fastigheter beräknades komma att undergå, på grund av att den så kallade Näslinjen skulle komma till utförande i stället för Glasbergalinjen, fattade 1912 års riksdag icke något beslut.

Eders Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag innebär, att särskilt anslag skall anvisas för ersättande av det förskott, järnvägsstyrelsen av omhänderhavda medel utbetalat för ifrågavarande markinköp, efter avdrag av influtna hyror m. m., samt att efter verkställd försäljning av de delar av fastigheterna, som ej kunna ifrågakomma att utnyttjas för statens järnvägars räkning, den uppstående förlusten skall påföras kapitalvärdet för bandelen Rönninge—Ström.

Även om riksdagen icke förbiser önskvärdheten av, att det av järnvägsstyrelsen utbetalda förskottet varder ersatt, har riksdagen ansett lämpligast att härmed anstår, till dess försäljningen av de för staten obehövligen områdena blivit slutförd, varigenom regleringen av förskottet kan på en gång slutgiltigt ordnas.

Vad avyttrandet av fastigheterna angår, förutsätter riksdagen, att försäljningen icke onödigtvis forceras, utan att lämplig tidpunkt härför avvaktas.

I enlighet med ovan angivna uppfattning har riksdagen för närvarande ansett sig endast böra lämna medgivande, att markförsäljningen må äga rum samt att inflytande försäljningsmedel må användas till

ersättande av det förskott, som utbetalats för inköp av fastigheterna i fråga.

Riksdagen har alltså i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning medgivit, att järnvägsstyrelsen, efter av Eders Kungl. Maj:t i varje särskilt fall givet bemyndigande, må försälja de delar av i statsrådsrådsprotokollet över civilärenden den 14 januari 1915 omfördäda fastigheter vid Södertälje, vilka ej kunna ifrågakomma att utnyttjas för statens järnvägars räkning, ävensom att härvid inflytande försäljningsmedel må användas till ersättande av det förskott, som utbetalats för inköp av samma fastigheter.

11:o) Eders Kungl. Maj:t har i statsverkspropositionen föreslagit riksdagen att för år 1916 till anskaffande av ny rullande materiel vid statens järnvägar bevilja ett anslag, att utgå av lånemedel, av 3,800,000 kronor med rätt för Eders Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1915 av tillgängliga medel utanordna 525,000 kronor.

Såsom i särskild skrivelse anmäls, har riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 10 april 1915 avlåten proposition (nr 137) under åberopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen *dels* att, utöver det av innevarande års riksdag för år 1916 för ändamålet redan beviljade anslag å 3,800,000 kronor, för år 1916 till anskaffande av ny rullande materiel vid statens järnvägar bevilja ytterligare ett anslag, att utgå av lånemedel, av 2,500,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att därav förskottsvis redan under år 1915 av tillgängliga medel utanordna 835,000 kronor; *dels ock*, under förutsättning att denna framställning bifalles, besluta, att de i 1916 års riksstat bland inkomsterna upptagna lånemedel skola höjas med 2,500,000 kronor.

Det i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom i statsverkspropositionen framställda förslag om anskaffande av ny rullande materiel vid statens järnvägar för år 1916 beviljade anslag av 3,800,000 kronor var avsett för inköp av 14 lokomotiv, 435 godsvagnar och 200 malmvagnar. Förmedelst det därefter begärda ytterligare anslaget för samma ändamål skulle anskaffas 5 lokomotiv, 250 täckta godsvagnar, 50 kylvagnar samt 90 öppna godsvagnar.

Riksdagen, som med hänsyn till utredningen i ärendet funnit sig böra bifalla jämväl den senare framställningen, har alltså utöver det för år 1916 för ändamålet redan beviljade anslag å 3,800,000 kronor, för år 1916 till anskaffande av *ny rullande materiel vid statens järnvägar*

beviljat ytterligare ett anslag av 2,500,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att därav förskottsvis redan under år 1915 av tillgängliga medel utanordna 835,000 kronor, vadan det till ifrågavarande ändamål beviljade anslaget i dess helhet uppgår till 6,300,000 kronor.

12:o) Eders Kungl. Maj:t har i statsverkspropositionen föreslagit riksdagen att för nya inventarier och ökat förlag vid statens järnvägar anvisa ett anslag för år 1916 av 2,000,000 kronor.

I enlighet med grunderna för 1911 års budgetreform har i riksdagen för vart och ett av åren 1912—1915 uppförts ett anslag för nya inventarier och ökat förlag vid statens järnvägar, vilket anslag utgått med 2,000,000 kronor årligen. Riksdagen, som ej har något att erinra mot att samma belopp anvisas jämväl för år 1916, har emellertid velat ifrågasätta, huruvida icke för framtiden detta anslag lämpligen kan uppdelas i tvenne särskilda anslag, avseende det ena nya inventarier och det andra ökat förlag.

Under uttalande härav får riksdagen anmäla, att riksdagen *för nya inventarier och ökat förlag* vid statens järnvägar anvisat ett anslag för år 1916 av 2,000,000 kronor.

13:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen *dels* att till fortsättning av statsbanan Ulriksfors—Volgsjön för år 1916 anvisa ett anslag, att utgå av lånemedel, av 2,050,000 kronor, *dels ock* medgiva, att av tillgängliga medel eller av det till fortsättning av statsbanan Sveg—Brunflo för år 1915 anvisade anslaget å 1,800,000 kronor, ett belopp av 500,000 kronor må, mot gottgörelse efter ingången av år 1916 av det för samma år till fortsättning av statsbanan Ulriksfors—Volgsjön anvisade anslag, till sistnämnda företag utanordnas.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag har riksdagen

dels till *fortsättning af statsbanan Ulriksfors—Volgsjön* för år 1916 anvisat ett anslag av 2,050,000 kronor,

dels ock medgivit, att av tillgängliga medel eller av det till fortsättning av statsbanan Sveg—Brunflo för år 1915 anvisade anslaget å 1,800,000 kronor ett belopp av 500,000 kronor må, mot gottgörelse efter ingången av år 1916 av det för samma år till fortsättning av statsbanan Ulriksfors—Volgsjön anvisade anslag, till sistnämnda företag utanordnas.

14:o) Eders Kungl. Maj:t har vidare föreslagit riksdagen att till fortsättning av statsbanan Sveg—Brunflo för år 1916 anvisa ett anslag, att utgå av lånemedel, av 2,000,000 kronor.

Riksdagen har till *fortsättning av statsbanan Sveg—Brunflo* för år 1916 anvisat ett anslag av 2,000,000 kronor.

15:o) I en till riksdagen avlåten proposition, nr 186, av den 27 april 1915, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att *dels* — under förutsättning att mellan Eders Kungl. Maj:t och kejsarliga ryska regeringen överenskommelse träffas angående åvägabringande av järnvägsförbindelse mellan statsbanan Karungi—Haparanda och finska järnvägsnätet i huvudsaklig överensstämmelse med ett av särskilda delegerade för svenska och ryska regeringarna den 12 april 1915 upprättat förslag till konvention — besluta ej mindre anordnande av dylik järnvägsförbindelse medelst framdragande av järnvägsspår från Haparanda söder om staden belägna station i östlig riktning över Torne älv på bro, sträckande sig mellan lämplig punkt söder om Haparanda och Pirikkiö (Björkön) å finska sidan, än även till följd därav erforderlig utvidgning av Haparanda station; *dels* för påbörjande av berörda arbeten, såvitt på Sverige ankommer, för år 1916 anvisa ett anslag av 1,000,000 kronor, att utgå av lånemedel, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att därav förskottsvis redan under år 1915 av tillgängliga medel utanordna ett belopp av 400,000 kronor; *dels ock*, under förutsättning av bifall till vad sålunda föreslagits, besluta, att de i statsverkspropositionen bland inkomsterna i 1916 års riksstat upptagna lånemedel skola höjas med 1,000,000 kronor.

Med hänsyn till den i ärendet lämnade utredningen har riksdagen *dels* — under förutsättning att mellan Eders Kungl. Maj:t och kejsarliga ryska regeringen överenskommelse träffas angående åvägabringande av järnvägsförbindelse mellan statsbanan Karungi—Haparanda och finska järnvägsnätet i huvudsaklig överensstämmelse med ett av särskilda delegerade för svenska och ryska regeringarna den 12 april 1915 upprättat förslag till konvention — beslutat ej mindre anordnande av dylik järnvägsförbindelse medelst framdragande av järnvägsspår från Haparanda söder om staden belägna station i östlig riktning över Torne älv på bro, sträckande sig mellan lämplig punkt söder om Haparanda och Pirikkiö (Björkön) å finska sidan, än även till följd därav erforderlig utvidgning av Haparanda station;

dels för påbörjande av berörda arbeten, såvitt på Sverige ankommer, för år 1916 anvisat ett anslag av 1,000,000 kronor med rätt för Eders Kungl. Maj:t att därav förskottsvis redan under år 1915 av tillgängliga medel utanordna ett belopp av 400,000 kronor.

Statens vattenfallsverk.

16:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att av det för anläggning av ny farled mellan Vänersborg och Göteborg av riksdagen beviljade anslaget å 22,800,000 kronor för år 1916 anvisa ett belopp, att utgå av lånemedel, av 1,000,000 kronor.

Av det för kanalanläggningen mellan Vänersborg och Göteborg beviljade anslaget återstår ett ännu icke anvisat belopp av 1,300,000 kronor. Av statsrådsprotokollet framgår, att enligt uppgift av vattenfallsstyrelsen anledning finnes att antaga, att detta belopp skall bliva tillräckligt för kanalanläggningens fullbordande enligt den år 1910 fastställda planen. Styrelsen har emellertid ansett osäkert, huruvida kostnaden, 95,000 kronor, för den av 1913 års riksdag medgivna fördjupningen av den s. k. Stallbackakanalen, vilket arbete icke ingick i 1910 års plan, skall kunna bestridas av det ursprungliga anslaget, vilket tills vidare belastats med samma kostnad.

Riksdagen har med bifall till Eders Kungl. Maj:ts föreliggande framställning av det för *anläggning av ny farled mellan Vänersborg och Göteborg* av riksdagen beviljade anslaget å 22,800,000 kronor för år 1916 anvisat ett belopp av 1,000,000 kronor.

17:o) Eders Kungl. Maj:t har vidare föreslagit riksdagen att medgiva, att av det belopp, som redan anvisats på det år 1909 av riksdagen beviljade anslag å 22,800,000 kronor för anläggning av en ny farled mellan Vänersborg och Göteborg, må såsom bidrag till ombyggnad av Hisingsbron över Göta älv med fria genomfartsöppningar av 17,5 meters bredd användas ett belopp av 20,000 kronor.

I enlighet med 1909 års beslut angående kanalanläggningen Vänersborg—Göteborg skall kanalleden anordnas för 4 meters djupgående fartyg, dock att slussar och vissa andra arbeten avsetts för fartyg av 5 meters djupgående. Man räknade nämligen med att kanalen skulle kunna i framtiden behöva fördjupas till 5 meters seglationsdjup.

I samband med Trollhätte kanals ombyggnad hava stadsfullmäktige i Göteborg tillförbundit staden att bekosta anläggning av ny farled i Göta älv nedanför Bohusbanans bro till sådant djup, att fartyg med 4 meters djupgående obehindrat kunna vid lågvatten där framgå.

På grund av önskvärdheten av att den å ifrågavarande sträcka befintliga Hisingsbron vid den ombyggnad, som erfordras för fullgörande av Göteborgs stads berörda åtagande, omedelbart förses med tillräcklig

broöppning för genomsläppande av fartyg med ett djupgående av 5 meter, har staden beslutat ombyggnad av Hisingsbron med fria genomfartsöppningar av 17,5 meters bredd, dock endast under förutsättning att staten vidkännes kostnaden för broöppningens vidgande utöver 14 meter, eller vad som erfordras för genomsläppande av 4 meters djupgående fartyg.

Då ökningen av den fria öppningen å Hisingsbron från 14 till 17,5 meter torde vara en nödvändig betingelse för ett rationellt utnyttjande av trafikmöjligheterna å Trollhätte kanal efter ombyggnaden, har riksdagen, som icke haft något att erinra däremot, att det erforderliga statsbidraget, 20,000 kronor, må utgå av de för kanaleden Vänersborg—Göteborg redan anvisade medel, medgivit, att av det belopp, som redan anvisats på det år 1909 av riksdagen beviljade anslag å 22,800,000 kronor för anläggning av en ny farled mellan Vänersborg och Göteborg, må såsom bidrag till *ombyggnad av Hisingsbron över Göta älv* med fria genomfartsöppningar av 17,5 meters bredd användas ett belopp av 20,000 kronor.

18:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att för anordnande av ny fyrbelysning vid farleden mellan Vänersborg och Göteborg för år 1916 anvisa ett anslag, att utgå av lånemedel, av 200,000 kronor.

Under framhållande därav, att i det kostnadsförslag, som låg till grund för 1909 års riksdagsbeslut angående anslag till farleden ifråga, icke medräknats kostnad för nytillkommande fyrbelysning, medan däremot fullständig utprickning inberäknats, får riksdagen anmäla, att riksdagen för *anordnande av ny fyrbelysning vid farleden mellan Vänersborg och Göteborg* för år 1916 anvisat ett anslag av 200,000 kronor.

19:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att av det för utvidgning av den mellan Maren och Saltsjön belägna delen av Södertälje kanal beviljade anslaget å 550,000 kronor för år 1916 anvisa, att utgå av lånemedel, återstående beloppet 250,000 kronor.

Riksdagen har av det för *utvidgning av den mellan Maren och Saltsjön belägna delen av Södertälje kanal* beviljade anslaget å 550,000 kronor för år 1916 anvisat återstående beloppet 250,000 kronor.

20:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att för fortsättande av vissa arbeten för en tredje utbyggnad av Trollhätte kraftstation för år 1916 anvisa ett anslag, att utgå av lånemedel, av 2,500,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att därav förskottsvis under år 1915 av tillgängliga medel utanordna 1,300,000 kronor.

I enlighet med av Eders Kungl. Maj:t till 1914 års senare riksdag avlätet förslag beslöt riksdagen att för påbörjande av vissa arbeten för en tredje utbyggnad av Trollhätte kraftstation för år 1915 anvisa ett anslag av 300,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att därav förskottsvis under år 1914 av tillgängliga medel utanordna 200,000 kronor.

Genom fattandet av detta beslut intog riksdagen icke någon ståndpunkt till frågan om den slutliga omfattningen av den tredje utbyggnaden av kraftstationen. Ej heller nu torde det vara nödvändigt att i samband med beslut rörande erforderligt anslag för år 1916 för utbyggnadens fortsättande träffa avgörande i fråga om det antal maskin-enheter — tre eller fyra — som bör installeras, vilket för övrigt på grund av ännu icke avslutade förhandlingar om förvärvande av viss mark m. m. icke låter sig göra. Det nu framförda anslagskravet avser nämligen allenast medel, som behövas för utförande av arbeten, vilka under alla förhållanden äro påkallade för utbyggnadens fullföljande.

Vad kostnaden för den tredje utbyggnaden angår, hava av riksdagens vederbörande utskott inhämtade upplysningar givit vid handen, att, därest utbyggnaden slutligen sker för fyra maskinaggregat och under förutsättning att anläggningen fullt belastas, man med säkerhet måste räkna med, att ny tillloppskanal blir erforderlig, vadan enligt de nu föreliggande beräkningarna den slutliga kostnaden skulle komma att uppgå till 7,490,000 kronor. För mötande av det kraftbehov, som beräknas böra tillgodoses under den närmaste framtiden, är avsikten att tillsvidare installera två maskinaggregat, varför kostnaden beräknats till 4,790,000 kronor.

Riksdagen, som har ansett förtänksamheten bjuda att icke uppskjuta fortsättandet av ifrågavarande utbyggnad av Trollhätte kraftverk, har fördenskull för *fortsättande av vissa arbeten för en tredje utbyggnad av Trollhätte kraftstation* för år 1916 anvisat ett anslag av 2,500,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att därav förskottsvis under år 1915 av tillgängliga medel utanordna 1,300,000 kronor.

21:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att för fullbordande av första utbyggnaden av kraftstationen vid Porjus för år 1916 anvisa ett anslag, att utgå av lånemedel, av 1,300,000 kronor med rätt för Eders Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1915 av tillgängliga medel utanordna nämnda belopp.

Vid framläggandet av förslaget till uppförande av den elektriska kraftstationen vid Porjus beräknades att de anläggningar, som voro avsedda att verkställas genom vattenfallsstyrelsens försorg, skulle kunna

fullbordas för ett belopp av 10,983,000 kronor. Härutöver har sedermera ett sammanlagt belopp av 210,000 kronor för vissa anläggningars utförande ställts till vattenfallsstyrelsens förfogande, vadan hela den beräknade kostnaden uppgår till 11,193,000 kronor. Emellertid har det visat sig, att härutöver kräves en summa av 1,300,000 kronor. Den beräknade kostnaden skulle alltså komma att överskridas med omkring 11,6 procent.

Anslagsöverskridandet i fråga har förorsakats av följande ökade kostnader:

för förstärkningsarbeten m. m. på grund av före-		
komst av lersköl i berget	omkring	500,000: —
» regleringsdammen	»	200,000: —
» ställverkshuset	»	200,000: —
» provisoriska husbyggnader	»	100,000: —
» administration, transporter och diverse ut-		
gifter	»	300,000: —
		<hr/>
	Summa kronor	1,300,000: —

Vad först angår kostnaderna på grund av den förefintliga lerskölen i det berg, på vilket själva kraftstationen är förlagd och genom vilket såväl tilllops- som avloppstunnlarna äro dragna, lärer det böra framhållas, att på grund av vidtagna geologiska undersökningar anledning saknats att antaga förekomsten av skölbildningen. Med hänsyn till de säregna förhållanden, under vilka ifrågavarande kraftstationsanläggning utförts, torde ej heller beträffande övriga poster med fog kunna framställas anmärkning för bristande förutscende vid arbetets planläggning.

Riksdagen har för *fullbordande av första utbyggnaden av kraftstationen vid Porjus* för år 1916 anvisat ett anslag av 1,300,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1915 av tillgängliga medel utanordna nämnda belopp.

22:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att för inköp av inventarier för Älvkarleby kraftverk för år 1916 anvisa ett anslag av 100,000 kronor.

Mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning har riksdagen icke haft något att erinra, vadan riksdagen för *inköp av inventarier för Älvkarleby kraftverk* för år 1916 anvisat ett anslag av 100,000 kronor.

23:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att till anordningar för elektrisk uppvärmning av isgrindarna vid Älvkarleby kraftsta-

tion för år 1916 bevilja ett anslag, att utgå av lånemedel, av 125,000 kronor.

Med hänsyn till angelägenheten av att i möjligaste mån förebygga störning i kraftverkets drift, har riksdagen, med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag, till *anordningar för elektrisk uppvärmning av isgrindarna vid Älvkarleby kraftstation* för år 1916 beviljat ett anslag av 125,000 kronor.

24:o) Sedan Eders Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kunde komma att avlåtas angående anslag för anläggande av en ångkraftstation för Älvkarleby kraftverk, för ändamålet beräkna ett anslag för år 1916, att utgå av lånemedel, av 1,000,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1915 av tillgängliga medel utanordna 400,000 kronor, har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 30 mars 1915 avlåten proposition, nr 116, under åberopande av vid propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att för anläggande av en ångkraftstation för Älvkarleby kraftverk bevilja ett anslag av 1,650,000 kronor samt därav för år 1916 anvisa ett belopp av 1,000,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att redan under år 1915 av tillgängliga medel förskottsvis utanordna 400,000 kronor.

I anledning av Eders Kungl. Maj:ts vid 1914 års senare riksdag framlagda förslag om beviljande av medel för anläggande av en ångkraftstation för Älvkarleby kraftverk anförde riksdagen i skrivelse till Eders Kungl. Maj:t:

»Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag åsyftar att bereda möjlighet till avsättning av en större del av vattenkraften vid Älvkarleby såsom prima kraft (tillgänglig året om) än vad för närvarande kan ske. Då den prima kraften visat sig vara begärlig, medan svårighet uppstått att avsätta den s. k. sekunda kraften (tillgänglig endast en del av året), har riksdagen visserligen icke haft något att invända mot syftet med den förevarande framställningen. Den förebragta utredningen har emellertid, särskilt i avseende å kostnadsberäkningarna, icke synt vara av den beskaffenhet, att riksdagen på grundval av densamma nu bör fatta beslut i ärendet. Någon större olägenhet av ett uppskov med frågans avgörande torde så mycket mindre föreligga, som platsen för ångcentralens förläggande ännu icke lärer kunna bestämmas och ej heller några utarbetade ritningar till byggnadens utförande ännu föreligga. Med hänsyn till den jämförelsevis korta tid, som återstår intill dess nästkommande lagtima riksdag skall sammanträda, synes fördens skull frågans avgörande kunna framskjutas till nästföljande år.»

I enlighet med vad sålunda anförts anmälde riksdagen, att Eders Kungl. Maj:ts då ifrågavarande förslag icke vunnit riksdagens bifall.

Mot fullständigheten av den utredning i ärendet, som återfinnes i den nu förevarande propositionen, har riksdagen ej funnit anledning till erinran. I densamma har gagnet av ångkraftstationen blivit ytterligare belyst, särskilt med hänsyn till den senaste tidens erfarenheter med avseende å den minsta vattenmängd, som kan förekomma i Dalälven. Utredningen ger ock otvetydigt vid handen, att det ej lämpligen låter sig göra att längre uppskjuta frågans avgörande.

Den framlagda planen för kraftstationen och kostnadsberäkningarna för densamma hava ej givit riksdagen skäl till anmärkning.

Vad slutligen angår frågan om den ort, till vilken ångkraftcentralen bör förläggas, synes det visserligen vara ådagalagt, att densamma lämpligen bör läggas vid Västerås. I likhet med departementschefen håller emellertid riksdagen före, att det icke torde vara lämpligt att redan nu fastslå ångstationens läge, innan det visat sig, huru förvärvandet av erforderligt område för densamma kan ordnas på det för statsverket förmånligaste sättet, utan torde frågan om förläggningsplatsen tills vidare få stå öppen, för att sedermera av Eders Kungl. Maj:t avgöras.

I enlighet med vad sålunda anförts, har riksdagen för *anläggande av en ångkraftstation för Älvkarleby kraftverk* beviljat ett anslag av 1,650,000 kronor samt därav för år 1916 anvisat ett belopp av 1,000,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att redan under år 1915 av tillgängliga medel förskottsvis utanordna 400,000 kronor.

25:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att för år 1916 anvisa ett belopp, att utgå av lånemedel, av 800,000 kronor att enligt de närmare föreskrifter, Eders Kungl. Maj:t meddelar, användas för utförande av distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten för statens kraftverk.

För ifrågavarande ändamål har å 1915 års riksstat anvisats ett anslag av 2,200,000 kronor. Vattenfallsstyrelsen har för år 1916 beräknat anslagsbehovet till 1,500,000 kronor. Då någon nedsättning av anslaget under vad Eders Kungl. Maj:t föreslagit icke synes kunna ifrågakomma, har riksdagen för år 1916 anvisat ett belopp av 800,000 kronor att enligt de närmare föreskrifter, Eders Kungl. Maj:t meddelar, användas för *utförande av distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten för statens kraftverk*.

Stockholm den 28 maj 1915.

Med undersätlig vördnad.